

DŘEVO – STRATEGICKÁ SUROVINA

SEMINÁŘ NA PŮDĚ POSLANECKÉ SNĚMOVNY PARLAMENTU ČR

Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR ve spolupráci s Fakultou lesnickou a dřevařskou ČZU v Praze a Lesnickou a dřevařskou fakultou Mendelovy univerzity v Brně uspořádaly 14. listopadu 2019 seminář s názvem „Dřevo – strategická surovina českého průmyslu aneb současný trend, potenciál a možnosti využívání dřeva v České republice a ve světě“.

Na semináři vystoupili ministři životního prostředí a průmyslu a obchodu, poslanci, jejichž činnost se dotýká problematiky lesnicko-dřevařského sektoru, a odborníci prezentující například prognózy budoucího vývoje na trhu s dřívím, možnosti a potenciál zpracování dříví, problematiku dřevostaveb nebo aktuální situaci vlastníků, správců lesů a dřevozpracujících subjektů. Z politiků se většiny přednášek zúčastnili Radek Holomčík (Piráti) a Vojtěch Munzar (ODS). Kompletní dopolední program si vyslechl také ministr životního prostředí Richard Brabec (ANO).

RICHARD BRABEC
Ministr životního prostředí ČR

Ministr životního prostředí konstatoval, že v lesích čelíme něčemu, co nás daleko přesahuje a co naše krajina ještě nezažila. Podle jeho názoru je velmi obtížné říci, jak by měly vypadat správné kroky, kterými bychom byli schopni čelit klimatické změně. Richard Brabec ovšem vidí celou řadu pozitivních posunů v legislativě i v myšleních lidí. „Je zřejmé, že dosavadní hospodaření v lesích nebylo udržitelné, a je třeba udělat vše, aby udržitelné bylo. Dominance smrku v lesích velmi pravděpodobně končí, nebo spíše skončila. Neznamená to, že smrk z české krajiny zcela zmizí, ale spíše to, že se vegetační stupně budou posouvat, což bude představovat i změny v dřevozpracujícím průmyslu,“ řekl ministr životního prostředí, který také uvedl, že je třeba naslouchat vědcům, protože, kdyby jim politici naslouchali před 15 lety, mohla být podle jeho názoru situace dnes jiná. Situaci v lesním hospodářství považuje ministr životního prostředí za jednu z nejvýznamnějších aktuálních výzev v ČR a za vládu slíbil, že akademické obci bude nasloucháno.

KAREL HAVLÍČEK
Ministr průmyslu a obchodu

Karel Havlíček konstatoval, že je třeba se na průmysl dívat úhlem moderních metod a materiálů a vnímat dříví jako součást stavebnictví a energetiky. MPO vede podle jeho slov pravidelně diskuze s platformou dřevozpracovatelů a aktuálně řeší například normy pro stavby ze dřeva.

Eduard Muřický, náměstek ministra pověřený řízením sekce průmyslu na Ministerstvu průmyslu a obchodu doplnil informaci o finalizaci českého standardu FSC a apeloval na vlastníky lesů, aby zvažili, zda se k této certifikaci nepřipojí.

MARTIN KOLOVRATNÍK
Poslanec za ANO, místopředseda
Hospodářského výboru PSP ČR

Martin Kolovratník ocenil impulzy k většímu využití dříví v ČR, například formou změny legislativy, a vyslovil podporu pro přívětivější legislativu pro stavby ze dřeva. „S kolegy Alešem Erberem jsme při jednáních přemýšleli o provázání tématu kalamity v lesích s dopravou, což se nakonec podařilo a dnes se již některá opatření realizují,“ uvedl. Dřevo je podle poslance Kolovratníka zcela zásadní strategickou surovinou, ale zděšení vyvolávají aktuální objemy vytěženého dříví a vysoké objemy exportu.

RADEK HOLOMČÍK
Poslanec za Piráty,
místopředseda Zemědělského výboru
a podvýboru pro lesní hospodářství
PSP ČR

Podle názoru Radka Holomčíka je podpora dřevozpracujícího průmyslu v souvislosti s kůrovcovou kalamitou na místě, ale téma udržitelného hospodaření by bylo na místě řešit, i kdyby situace v lesích nebyla natolik kritická, protože dřevo je z hlediska udržitelnosti perspektivní materiál.

Radek Holomčík očekává kritiku vlády a Ministerstva průmyslu a obchodu za přístup k dřevozpracujícímu průmyslu a položil otázku, zda nemá dřevozpracující průmysl větší potenciál, než jak je vnímán dnes. Velký potenciál vidí poslanec Holomčík v nahrazování plastů a jiných neobnovitelných materiálů právě výrobky ze dřeva.

VOJTĚCH MUNZAR
Poslanec za ODS,
člen Hospodářského výboru PSP ČR

V situaci současného pokřivení trhu s dřívím je podle Vojtěcha Munzara velmi odvážné tvrdit, že je dřevo strategickou surovinou, a to i přesto, že všichni doufáme v návrat k normálnímu stavu. Za nemilé překvapení označil Vojtěch Munzar vysoký podíl vyváženého dříví bez přidané hodnoty. Zároveň varoval před zúžením využití dříví na výrobu energie a zmínil nutnost odstranění administrativních a legislativních překážek využívání dříví a nutnost jeho popularizace.

RADEK POKORNÝ
Vedoucí Ústavu zakládání a pěstění lesů
Lesnické a dřevařské fakulty (MENDELU)

Radek Pokorný vysvětlil, že současnou situaci vnímá Lesnická a dřevařská fakulta Mendelovy univerzity i prostřednictvím školního lesního podniku. Zmínil viditelný posun lesních vegetačních stupňů, ale také měnící se vlastnosti jednotlivých dřevin. Podle jeho slov je nutné vytvářet vhodná adaptační opatření, u nichž by se nemělo zapomínat na schopnost dřevin přizpůsobovat se změně klimatických podmínek. V re-

akci na současnou situaci také fakulta získala nový projekt, který by měl prognózovat budoucí vývoj dostupnosti dříví.

Ve svém druhém příspěvku se Radek Pokorný věnoval dopadům globální změny klimatu, která přináší extrémní odchylky, na něž podle jeho slov musíme reagovat. Upozornil na akumulaci uhlíku v půdě, která převyšuje akumulaci ve dřevě. V závěrečné úvaze věnované mimoprodukčním funkcím lesů připomněl právě ukládání uhlíku a modelově s použitím ceny emisních povolenek odhadl hodnotu ukládání uhlíku v českých lesích na 17 mld. Kč ročně (4 500 Kč/ha/rok).

MAREK TURČÁNI

Děkan Fakulty lesnické a dřevařské ČZU v Praze

Děkan pražské lesnické fakulty poznamenal, že minimální účast zástupců dřevozpracujícího průmyslu na semináři patrně potvrzuje, že problém se nyní dotýká spíše lesníků. Zmínil, že pořádání podobných setkání na půdě PSP zvyšuje váhu celého problému a není zcela zásadní, kolik poslanců se semináře účastní. Podle jeho slov se potenciál dříví v ČR zoufale nevyužívá a je nutné jeho využívání pomoci. Predikce vývoje kůrovcové kalamity podle děkana Turčániho předpokládá nárůst napadení porostů i v roce 2020 s odhadovaným objemem 30–50 mil. m³.

„Každopádně je nutné přesvědčit politiku, že dřevo je strategická surovina a naše lesy by neměly být chráněny před jeho využitím, protože by to vedlo jen k drancování lesů v jiných zemích,“ konstatoval Marek Turčáni. Marek Turčáni dále ocenil práci Ministerstva zemědělství v oblasti podpory efektivní komunikace a projektů FLD.

EMIL CIENCIALA

IFER – Ústav pro výzkum lesních ekosystémů, s.r.o.

Emil Cienciala vysvětlil přítomným zdroje a metodiky určení objemu dříví v ČR včetně důvodů rozdílu zejména v uvádění objemů s kůrou a bez kůry a dále metody taxační a statistické inventarizace.

V druhé části prezentace si položil otázku „Kolik dříví bude v příštích letech?“. Různé modelové projekce uvádějí podle Emila Ciencialy různé výsledky včetně optimistických vývoje zásob. I čerstvé vědecké publikace mohou být podle jeho slov zastaralé a nemusí zohledňovat dopady kli-

matických změn a kůrovcové kalamity na lesy. Vývoj zásob smrkového dříví má několik scénářů, ale v pesimistické variantě, která předpokládá, že se kalamita nezastaví ani výrazněji nezpomalí, lze podle Emila Ciencialy předpokládat, že současné zásoby smrku budou vytěženy do 25 let.

PETR HORÁČEK

Fakulta lesnická a dřevařská, Česká zemědělská univerzita v Praze

Petr Horáček považuje za zásadní zodpovězení otázky, co společnost od lesníků, vlastníků lesů a dřevozpracovatelů očekává. Podle jeho názoru se dříví nestane naší strategickou surovinou, a to z následujících důvodů: ekonomické podmínky produkce, existence globálního trhu, ale i absence zmínky o dřevě jako o strategické surovině v jakýchkoli zásadních státních dokumentech ČR.

Petr Horáček také připomněl, že zpracovatelský průmysl je majoritně nastaven na jehličnaté dříví a v okamžiku, kdy Česká republika přijde o zásoby jehličnatého dříví, přijdeme v návaznosti i o další část průmyslu, protože se zahraniční zpracovatelé přesunou za zdroji dříví jinam.

Bývalý děkan LDF MENDELU také odhadl, že většina zásob smrku může být kůrovcovou kalamitou zlikvidována již v období 2023–2025.

„Žádný obor našeho hospodářství neznamenává takové turbulence jako lesnicko-dřevařský sektor a je téměř zázrak, že ještě existuje,“ konstatoval Petr Horáček.

Podle Petra Horáčka činí světová roční produkce dříví zhruba 4 mld. m³ a odpovídá objemu produkce oceli nebo ropy. Produkce CO₂ ze zpracování a dopravy dříví je ale srovnatelná s jinými surovinami. Dříví může být proto ekologickou surovinou pouze tehdy, pokud se nebude převážet po světě.

„Aby bylo dřevo naší strategickou surovinou, musí mít zpracovatelé příležitost dlouhodobých dodávek, což dnes nelze garantovat. Je třeba přemýšlet nad tím, kdo bude všechny mimoprodukční funkce lesů financovat, když vlastník nebude mít příjmy z prodeje dříví,“ uzavřel své vystoupení Petr Horáček.

TOMÁŠ PAŘÍK,

Ředitel společnosti WOOD & PAPER a.s. a místopředseda Asociace lesnických a dřevozpracujících podniků

Tomáš Pařík komentoval vývoj exportu dříví, kdy v devadesátých letech se ročně

exportovaly 3 mil. m³, zatímco dnes se exportuje 10 mil. m³, a upozornil na absenci poptávky po výrobcích ze dřeva u české společnosti. S klimatickou změnou se podle jeho názoru může stát lesnicko-dřevařský sektor extrémní zátěží státního rozpočtu, protože český stát dříví ignoruje a z více než bilionového rozpočtu ČR se do lesa vrací naprosté minimum.

Tomáš Pařík také upozornil, že vývoj cen řeziva je dán globálním trhem, kde zatím existuje silná poptávka, a situace v ČR nemůže ceny řeziva zásadním způsobem ovlivnit. Podle jeho názoru lze ceny dříví u nás i přes pokles brát jako relativně vysoké, protože například v zemích na východ od nás je dříví produkováno za podstatně nižší ceny.

MILAN HRON

Pro Silva Bohemica

Smrk i borovice budou podle Milana Hrona stále vzácnějšími dřevinami a dřevozpracující průmysl by měl na pestřejší druhovou skladbu zareagovat. Podle jeho slov lze očekávat nárůst podílu pionýrských, přípravných a krycích dřevin, které mohou napomoci eliminovat očekávaný propad produkce. Ten lze podle jeho názoru snížit i razantnějšími zásahy v současných porostech, opuštěním pěstebního modelu lesa věkových tříd nebo vytvářením porostních směsí, které vykazují na chudších stanovištích navýšení produkce oproti monokulturám.

Seminář byl jedním z výstupů výzkumného projektu MZe ČR NAZV QK1920435 „Zefektivnění komunikace, monitoringu a managementu při řešení kalamitních situací v lesích jako podklad pro optimalizaci rozhodování státní správy“, realizovaného Fakultou lesnickou a dřevařskou ČZU v Praze.

Jan Příhoda